

Mål C-170/21

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

15 mars 2021

Domstol som begär förhandsavgörande:

Sofiyski rayonen sad (Bulgarien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

15 mars 2021

Sökande:

Profi Credit Bulgaria EOOD

Gäldenär i det nationella målet:

T.I.T.

Saken i det nationella målet

Sökandens ansökan om betalningsföreläggande enligt artikel 410 i Grazhdanski protsesualen kodeks (civilprocesslagen), avseende en penningfordran mot gäldenären, vilken utgörs av huvudfordran, ränta enligt avtalet, ersättning för köp av ett paket med kompletterande tjänster samt dröjsmålsränta i enlighet med ett konsumentkreditavtal som parterna ingått.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av artikel 6.1 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal.

Artikel 267 FEUF

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1. Ska artikel 6.1 i direktiv 93/13/EEG tolkas så, att en nationell domstol är skyldig att, i ett förfarande där gäldenären inte är delaktig förrän domstolen utfärdat ett betalningsföreläggande, ex officio pröva huruvida ett avtalsvillkor är oskäligt och inte tillämpa det villkoret om det finns en misstanke om att så är fallet?
2. Om fråga 1 besvaras jakande: Är den nationella domstolen skyldig att helt avstå från att meddela ett domstolsbeslut om betalning, om en del av fordran grundas på ett oskäligt avtalsvillkor och detta villkor påverkar beräkningen av fordrans belopp?
3. Om fråga 1 besvaras jakande och fråga 2 besvaras nekande: Är den nationella domstolen skyldig att vägra att meddela ett domstolsbeslut om betalning med avseende på den del av fordran som grundas på det oskäliga avtalsvillkoret?
4. Om fråga 3 besvaras jakande: Är domstolen skyldig att – och om denna fråga besvaras jakande, under vilka omständigheter – ex officio beakta följderna av ett oskäligt avtalsvillkor när det föreligger uppgifter om en betalning som grundas på detta villkor, bland annat genom att kvitta denna betalning mot andra utestående skulder som följer av avtalet?
5. Om fråga 4 besvaras jakande: Är den nationella domstolen bunden av en högre domstols bedömning, som enligt nationell lagstiftning är bindande för den lägre instansen, om denna inte tar hänsyn till följderna av att ett avtalsvillkor anses vara oskäligt?

Anförda unionsbestämmelser och anförd praxis från EU-domstolen

Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal, artikel 6.1

EU-domstolens dom i målet C-243/08 [se domslutet]

Anförda nationella bestämmelser och anförd praxis från nationella domstolar

1. Grazhdanski protsesualen kodeks (civilprocesslagen, nedan kallad GPK)

Artikel 278. [Denna bestämmelse rör överklaganden. Förhandling i mål om överklagande sker vid icke offentligt sammanträde. Beslutet om överklagande efter en sådan förhandling är bindande för domstolen i första instans.]

Artikel 410. (1) Sökanden kan ansöka om betalningsföreläggande

1. med anledning av fordringar som avser pengar eller fordringar som avser fungibel egendom, om Rayonen sad [distriktsdomstol] är behörig att pröva saken, [2. med anledning av återlämnande av lös egendom]

(2) Ansökningshandlingen ska innehålla en ansökan om förordnade om verkställighet och uppfylla villkoren i artiklarna 127.1, 127.3, 128.1 och 128.2. ...

(3) (Ny – DV nr 100, 2019) Om fordran härrör från ett konsumentavtal ska avtalet, om detta är skriftligt, alla bilagor till och ändringar av avtalet, samt eventuella tillhörande allmänna avtalsvillkor bifogas till ansökan.

Artikel 411. Ansökan ska lämnas in till den Rayonen sad inom vars domsaga gäldenären har sin stadigvarande adress eller hemvist [frist för prövning av territoriell behörighet]. Om ansökan avser en konsument ska den lämnas in till den domstol inom vars domsaga denne har sin nuvarande bostadsadress, och i avsaknad av en nuvarande bostadsadress, [till den domstol] inom vars domsaga konsumenten har sin stadigvarande adress. [Förfarande om ansökan lämnas till en domstol som saknar behörighet.]

(2) Domstolen ska pröva ansökan vid ett förberedande sammanträde och inom fristen enligt punkt 1 utfärda ett betalningsföreläggande, förutom i följande fall:

1. om ansökan inte uppfyller villkoren i artikel 410 och sökanden inte åtgärdar bristerna inom tre dagar efter uppmaning därom,

2. ansökan är lagstridig eller strider mot tro och heder,

3. (ny – DV nr 100, 2019) fordran grundas på ett oskäligt villkor i ett konsumentavtal eller det finns anledning att misstänka att så är fallet,

4. och 5. [Dessa bestämmelser avser situationen då gäldenären inte har en stadigvarande adress i Bulgarien eller inte bedriver sin verksamhet i Bulgarien.]

(3) Om ansökan bifalls utfärdar domstolen ett betalningsföreläggande. Gäldenären ska delges en kopia av betalningsföreläggandet.

Artikel 413. (1) Betalningsföreläggandet kan inte överklagas, förutom med avseende på kostnaderna.

(2) Sökanden kan överklaga ett beslut varigenom ansökan om betalningsföreläggande helt eller delvis avslås. En kopia för delgivning behöver inte bifogas.

Artikel 414. (1) Gäldenären kan skriftligen bestrida betalningsföreläggandet eller delar av detta. [Motivering av bestridandet.]

(2) Bestridande ska ske inom en månad från att beslutet delges. Denna frist kan inte förlängas.

Artikel 415. (1) Domstolen ska i följande fall informera sökanden om möjligheten att väcka talan:

1. om betalningsföreläggandet bestrids inom föreskriven tid,
2. [delgivning när gäldenären inte kan hittas],
3. om domstolen har avslagit ansökan om betalningsföreläggande.

(2) Om domstolen har informerat sökanden om möjligheten att väcka talan i enlighet med punkt 1 led 2 ska den fatta ett beslut om att tillfälligt avbryta verkställigheten för det fall att ett förordnande om verkställighet enligt artikel 418 har meddelats.

(3) En talan som väcks enligt punkt 1 led 1 eller 2 är en fastställsetalan, medan en talan enligt led 3 är en fullgörelsetalan.

(4) Talan ska väckas inom en månad efter dagen för meddelandet, [regler om domstolens avgifter]

(5) Om sökanden inte lägger fram bevisning som styrker att talan väckts inom den föreskrivna fristen ska domstolen helt eller delvis ogiltigförklara betalningsföreläggandet och förordnandet om verkställighet som meddelats enligt artikel 418.

Artikel 416. Om gäldenären inte bestrider inom den föreskrivna fristen [eller om denne återkallar bestridandet eller fordran fastställts genom dom] vinner betalningsföreläggandet laga kraft. [Ett förordnande om verkställighet meddelas.]

Artikel 422. (1) Talan om fastställelse av fordran anses ha väckts på dagen då ansökan om ett betalningsföreläggande inges, under förutsättning att tidsfristen enligt artikel 415.4 har iakttagits.

(2) Att talan väcks enligt punkt 1 leder inte till att interimistisk verkställighet avbryts ...

(3) Om talan ogillas i dom som vunnit laga kraft avbryts verkställigheten ...

(4) Ett nytt förordnande om verkställighet meddelas inte om talan ogillas på grund av att fordran inte får verkställas.

2. Zakon za zadalzhniata i dogovorite (lagen om skyldigheter och avtal, nedan kallad ZZD):

Artikel 76. (1) Den som är skyldig samma person flera liknande prestationer kan, i den mån beloppet som omfattas av verkställighet inte är tillräckligt för att fullgöra samtliga fordringar, välja vilka fordringar som ska fullgöras. Om gäldenären inte fattar något beslut ska den fordran som är mest betungande för denne fullgöras. Om flera fordringar är lika betungande ska den äldsta

fordringen fullgöras, och om alla har uppkommit vid samma tidpunkt ska varje fordran betalas av proportionerligt.

(2) Om beloppet som omfattas av verkställighet inte är tillräckligt för att betala ränta, avgifter och huvudfordran, ska i första hand avgifterna, därefter ränta och sist huvudfordran betalas.

3. Zakon za potrebitelskia kredit (konsumentkreditlagen, nedan kallad ZPK):

Artikel 9. (1) Konsumentkreditavtal är ett avtal varigenom en kreditgivare ge eller lovar att genen konsument en kredit i form av ett penninglån, betalningsanstånd eller någon annan liknande ekonomisk uppgörelse. [Undantag.]

(2) Konsumentkreditavtalets parter är konsumenten och kreditgivaren.

(3) En konsument är en fysisk person som inte agerar inom ramen för sin näringsverksamhet eller sitt yrke.

(4) En kreditgivare är en fysisk eller juridisk person som ger eller förbinder sig att ge en kredit inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet.

Artikel 10a. (1) Kreditgivaren får ta ut avgifter och provision från konsumenten för ytterligare tjänster i samband med konsumentkreditavtalet.

(2) Kreditgivaren får inte ta ut avgifter eller provision för åtgärder i samband med utbetalning och handläggning av krediten.

(3) Kreditgivaren får endast ta ut provision och/eller avgifter för en viss åtgärd en gång.

(4) För sådana åtgärder för vilka provision och/eller avgifter tas ut, ska åtgärden, dess art och beloppet anges klart och tydligt i konsumentkreditavtalet.

Artikel 19. (1) Den effektiva räntan för krediten utgör konsumentens löpande och framtida sammanlagda kreditkostnader (ränta, andra direkta eller indirekta kostnader, provision, avgifter oavsett deras art, inklusive avgifter som ska betalas till mellanhänder för avtalets ingående), uttryckt i procent per år av den sammanlagda krediten.

(2) [Beräkning av effektiv ränta.]

(3) [Följande kostnader undantas från beräkningen av effektiv ränta: 1. eventuella avgifter som konsumenten måste betala på grund av att någon skyldighet enligt kreditavtalet inte har fullgjorts, 2. andra avgifter än det pris som konsumenten ska betala när vederbörande köper en vara eller en tjänst, 3. kostnader för att hålla ett konto avsett för återbetalning av krediten, kostnader för ett visst betalningssätt som möjliggör utbetalning eller återbetalning av krediten och liknande.]

(4) Den effektiva räntan får inte vara högre än fem gånger den lagstadgade dröjsmålsräntan, i Leva eller i någon annan valuta. Den lagstadgade dröjsmålsräntan fastställs genom beslut av det bulgariska ministerrådet.

(5) Avtalsvillkor som går utöver vad som föreskrivs i punkt 4 är ogiltiga.

(6) Vid betalningar i enlighet med avtal som innehåller villkor som har ogiltigförklarats enligt punkt 5 ska de betalade belopp som överskrider gränsen enligt punkt 4 avräknas mot de påföljande avbetalningarna av krediten.

Artikel 20. (1) Rättigheter som konsumenter har enligt denna lag får inte inskränkas. Varje avtal som på förhand utesluter eller inskränker konsumentens rättigheter är ogiltigt.

(2) Villkor som innebär avstående från rättigheter som konsumenter har enligt denna lag är ogiltiga.

(3) [Förbud mot att utesluta rättsligt skydd som tillkommer en konsument enligt denna lag eller rättsordningen i en annan EU-medlemsstat om avtalet har ett direkt samband med Republiken Bulgariens territorium eller en annan medlemsstats eller flera andra medlemsstaters territorium].

Artikel 21. (1) Ett avtalsvillkor i ett konsumentkreditavtal som syftar till eller resulterar i kringgående av kraven i denna lag är ogiltigt.

(2) Ett avtalsvillkor i ett konsumentkreditavtal med en fast räntesats som föreskriver ett högre ersättningsbelopp för kreditgivaren än vad som anges i artikel 32.4 är ogiltigt.

Artikel 22. [Andra fall av ogiltighet.]

Artikel 23. Om ett konsumentkreditavtal ogiltigförklaras ska konsumenten endast återbetala nettobeloppet för krediten och är inte skyldig att betala ränta eller andra avgifter i samband med krediten.

Artikel 24. För konsumentkreditavtal gäller även artiklarna 143–148 i Zakon za zashtita na potrebitelite (konsumentskyddslagen).

4. Zakon za zashtita na potrebitelite (konsumentskyddslagen, nedan kallad ZZP):

Artikel 143. (i kraft till den 23 december 2019) Ett oskäligt villkor i ett avtal som ingåtts med en konsument är varje villkor som i strid med kravet på tro och heder medför en betydande obalans i näringsidkarens och konsumentens rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten, genom

1. [att begränsa näringsidkarens rättsliga ansvar i händelse av att konsumenten dör eller drabbas av personskada till följd av näringsidkarens handlande eller underlåtenhet]

2. att utesluta eller begränsa konsumentens lagliga rättigheter gentemot näringsidkaren eller någon annan part i händelse av att näringsidkaren bryter helt eller delvis mot någon avtalsförpliktelse, däribland möjligheten för konsumenten att återopa en fordran som denne kan ha mot näringsidkaren för kvittning mot en skuld som konsumenten har till denne,
3. att näringsidkarens prestationer är underkastade villkor vars uppfyllande beror endast på dennes vilja,
4. [att tillåta näringsidkaren men inte konsumenten att behålla pengar som betalats om avtalet inte ingås eller fullföljs],
5. att kräva att en konsument som inte fullgör sina skyldigheter betalar ett oproportionerligt stort ersättningsbelopp eller avtalsvite,
6. att tillåta näringsidkaren att säga upp avtalet på godtyckliga grunder när samma rätt inte ges konsumenten, liksom att låta näringsidkaren behålla belopp som betalats för ännu inte utförda tjänster när det är näringsidkaren själv som säger upp avtalet,
7. att tillåta näringsidkaren att utan rimligt varsel säga upp ett avtal med obestämd varaktighet, såvida det inte föreligger synnerliga skäl
8. att förlänga ett avtal på grundval av tyst samtycke, när fristen för konsumenten att framföra att han inte önskar förlänga avtalet är oskäligt kort,
 - 8a. att automatiskt förlänga ett avtal med bestämd varaktighet om konsumenten inte uttalar sig däremot, när sista dagen för konsumenten att framföra att denne inte önskar förlänga avtalet infaller oskäligt tidigt,
9. att kräva att konsumenten godkänner villkor som denne inte haft någon möjlighet att ta del av innan avtalet ingicks,
10. [att tillåta näringsidkaren att ensidigt ändra villkoren utan något skäl som anges i avtalet]
11. [att tillåta näringsidkaren att ensidigt och utan giltigt skäl ändra någon egenskap hos den vara eller tjänst som ska levereras]
12. [att ange att varans pris ska fastställas vid leveransen eller tillåta att näringsidkaren höjer priset utan att konsumenten i båda fallen har en motsvarande rätt att frånträda avtalet],
13. [att ge näringsidkaren exklusiv rätt att tolka avtalsvillkoren],
14. att förplikta konsumenten att fullgöra alla sina skyldigheter även om inte näringsidkaren fullgör sina,

15. att ge näringsidkaren möjlighet att utan konsumentens samtycke överlåta sina rättigheter och förpliktelser enligt avtalet när detta kan minska konsumentens säkerhet,

16. [att upphäva eller inskränka konsumentens rätt att väcka talan eller vidta andra rättsliga åtgärder, orättmätigt inskränka konsumentens tillgång till bevismedel eller pålägga konsumenten en bevisbörda],

17. [att begränsa näringsidkarens ansvar för förpliktelser som näringsidkaren överlåtit till andra parter],

18. att inte ge konsumenten möjlighet att överblicka de ekonomiska följderna av avtalets ingående,

19. att tillämpa liknande villkor.

Artikel 143. (i dess ändrade lydelse enligt [DV] nr 100, 2019) (1) Ett oskäligt villkor i ett avtal som ingåtts med en konsument är ett villkor till nackdel för konsumenten som i strid med kravet på tro och heder medför en betydande obalans i näringsidkarens och konsumentens rättigheter och skyldigheter enligt avtalet.

(2) Ett avtalsvillkor är oskäligt om det föreskriver

1. [...lydelsen är identisk med artikel 143 led 1 före ändringen, se ovan];

2. [...lydelsen är identisk med artikel 143 led 2 före ändringen, se ovan];

3. [...lydelsen är identisk med artikel 143 led 3 före ändringen, se ovan];

4. [...lydelsen är identisk med artikel 143 led 4 före ändringen, se ovan];

5. [...lydelsen är identisk med artikel 143 led 5 före ändringen, se ovan];

6. [...lydelsen är identisk med artikel 143 led 6 före ändringen, se ovan];

7. [...lydelsen är identisk med artikel 143 led 7 före ändringen, se ovan];

8. [...lydelsen är identisk med artikel 143 led 8 före ändringen, se ovan];

9. [att ett avtal med bestämd varaktighet förlängs automatiskt om konsumenten inte uttalar att denne vill säga upp avtalet],

10. [tidigare led 9, se ovan],

11. [tidigare led 10, se ovan],

12. [tidigare led 11, se ovan],

13. [tidigare led 12, se ovan],

14. [tidigare led 13, se ovan],
15. [tidigare led 14, se ovan],
16. [tidigare led 15, se ovan],
17. [tidigare led 16, se ovan],
18. [tidigare led 17, se ovan],
19. [tidigare led 18, se ovan],
20. [tidigare led 19, se ovan].

Artikel 144. (1) [en leverantör av finansiella tjänster kan utan hinder av artikel 143.2 led 7 förbehålla sig rätten att säga upp ett avtal med obestämd varaktighet ensidigt och utan varsel, såvida det föreligger giltiga skäl]

(2) [en leverantör av finansiella tjänster kan, utan hinder av artikel 143.2 leden 7, 11 och 13, 1. förbehålla sig rätten att, utan varsel och såvida det föreligger giltiga skäl, ändra den räntesats som konsumenten ska betala eller erhålla eller andra kostnader för finansiella tjänster, 2. förbehålla sig rätten att ensidigt ändra villkoren i ett avtal som har träffats på obestämd tid]

(3) [Artikel 143.2 leden 7, 11 och 13 gäller inte för 1. transaktioner med värdepapper, finansiella instrument eller andra varor eller tjänster där priset varierar med förändringar i en börskurs eller ett börsindex eller en kapitalmarknadsränta, 2. avtal om köp eller försäljning av utländsk valuta]

(4) [artikel 143.2 led 13 gäller inte för prisindexeringsklausuler]

Artikel 145. (1) *Frågan om ett avtalsvillkor är oskäligt ska bedömas med beaktande av vilken typ av varor eller tjänster som avtalet avser och med hänsyn tagen, vid tiden för avtalets ingående, till alla omständigheter i samband med att avtalet ingicks samt till alla övriga villkor i avtalet eller något annat avtal som det är beroende av.*

(2) *Bedömningen av avtalsvilkors oskälighet ska varken avse beskrivningen av avtalets huvudföremål, eller förhållandet mellan pris och ersättning å ena sidan och sålda tjänster eller varor å den andra; detta gäller i den mån dessa villkor är klart och begripligt formulerade.*

Artikel 156. (1) *Ett oskäligt avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling är ogiltigt.*

(2)–(4) [Regler för när avtalsvillkor inte ska anses ha varit föremål för individuell förhandling och hur denna omständighet ska bevisas.]

(5) *Omständigheten att ett konsumentavtal innehåller oskäligen avtalsvillkor medför inte att avtalet är ogiltigt i sin helhet om det kan bestå utan dessa villkor.*

Artikel 147. (1) *Villkor i avtal som erbjuds konsumenterna ska vara klart och entydigt formulerade.*

(2) *Vid tveksamhet om ett avtalsvillkors innebörd ska den för konsumenten mest gynnsamma tolkningen gälla.*

...

Artikel 147a. (1) *Om allmänna avtalsvillkor är inkluderade i ett avtal som ingås med en konsument är dessa endast bindande för konsumenten om dessa ställts till konsumentens förfogande och vederbörande har samtyckt till dem.*

(2) *Konsumentens samtycke till de allmänna avtalsvillkoren ska bekräftas genom en underskrift.*

(3)–(5) [Bestämmelserna reglerar bevisning som styrker att näringsidkaren lämnat en underskriven kopia av de allmänna avtalsvillkoren till konsumenten och att konsumenten har samtyckt till dem. u]

Artikel 147b. (1) *Näringsidkaren är skyldig att informera konsumenten om varje ändring av de allmänna avtalsvillkor som omfattas av avtalet inom sju dagar från det att ändringen skedde, genom att kontakta denne på angivet telefonnummer, e-postadress eller postadress.*

(2)–(5) [Andra åtgärder av avtalsparterna vid ändring av de allmänna avtalsvillkoren.]

Artikel 148. (1) *Konsumentskyddskommissionen:*

1.–4. [Konsumentskyddskommissionen befogenheter avseende oskäligen avtalsvillkor i samband med på förhand formulerade standardavtal.]

(2)–(4) [Konsumentskyddskommissionen befogenheter avseende oskäligen avtalsvillkor i samband med på förhand formulerade standardavtal.]

5. Prejudikat nr 4 från Varhoven kasatsionen sad (Högsta domstolen, Bulgarien), OSGTK [gemensamma kommittén för avdelningarna som handlägger privaträttsliga mål], av den 18 juni 2014, punkt 2.b. Domstolen konstaterade följande: ”Enligt den uttryckliga bestämmelsen i artikel 410.1 GPK måste ansökan uppfylla villkoren i artikel 127.1 GPK, vilket innebär att den måste innehålla en redovisning av de omständigheter som ligger till grund för fordran. I detta avseende är en detaljerad redovisning av fordran, vad gäller dess grunder och belopp, ett villkor för att ansökan om betalningsföreläggande ska vara korrekt. För det fall att den rättsliga grunden för ansökan inte redovisas i detalj ska ansökan avslås; den domstol som är behörig att utfärda

betalningsföreläggande får inte härleda grund för fordran utifrån de handlingar som bifogats till ansökan. Detta motiveras av att domstolen som handlägger målet om betalningsföreläggande enligt artikel 410 GPK inte tar upp bevisning (syftet med förfarandet är inte att fastställa fordran som sådan, utan endast att kontrollera huruvida den är tvistig) och att det följaktligen inte är tillåtet att utifrån handlingarna som bifogats ansökan dra några slutsatser med avseende på om fordran faktiskt föreligger eller dess rättsliga grund. I den situation som avses i artikel 417 GPK, i vilken domstolen meddelar ett avgörande på grundval av den urkund som sökanden lämnat in, är det dock tillåtet att fastställa den rättsliga grunden och föremålet för fordran på grundval av denna urkund, eftersom nämnda bestämmelse föreskriver att det är obligatoriskt att lämna in urkunden tillsammans med den ansökan som ligger till grund för förordnandet om verkställighet. Ett villkor för att meddela ett förordnande om verkställighet är att en verkställbar rättighet föreligger, vilket är just vad denna urkund styrker.”

6. Beslut som inte kan överklagas från Sofiyski gradski sad (Stadsdomstolen i Sofia, Bulgarien, nedan kallad SGS) i liknande fall: Beslut [av den] 30 juni 2020, beslut av den 27 november 2020 och andra beslut. I målet om överklagande som inleddes av ”Profi Kredit Bulgaria” EOOD, genom ett överklagande av beslutet om avslag på bolagets ansökan om betalningsföreläggande enligt artikel 410 GPK rörande fordringar enligt ett konsumentkreditavtal som innehöll ett avtalsvillkor om ”ersättning för köp av ett paket med kompletterande tjänster”, fann SGS att detta avtalsvillkor var ogiltigt enligt artikel 10a.2 jämförd med artikel 19.4 ZPK. SGS fann även att artikel 76.2 ZZD ska tillämpas på de belopp som gäldenären betalat bland annat för att fullgöra de fordringar som ogiltigförklarats på grund av avtalsvillkorens oskälighet.

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Förfarandet inleddes genom att Profi Kredit Bulgaria EOOD, ett bulgariskt bolag (nedan kallat Profi Kredit), den 21 oktober 2020 lämnade in en ansökan om betalningsföreläggande avseende en penningfordran enligt artikel 410 GPK mot gäldenären T.I.T., som är bulgarisk medborgare. Ansökan avsåg ett sammanlagt belopp om 5 218,69 Leva (BGN) (cirka 2 609 euro) som utgjordes av en huvudfordran till ett belopp om 2 035,34 BGN, avtalad ränta för tidsperioden från den 11 juli till den 11 augusti 2020 till ett belopp om 1 160,46 BGN, ersättning för köp av ett paket med kompletterande tjänster till ett belopp om 1 765,61 BGN, dröjsmålsränta för tidsperioden från den 12 april 2018 till den 11 augusti 2020 till ett belopp om 212,17 BGN, samt dröjsmålsränta för tidsperioden från den 11 augusti 2020 till den 19 oktober 2020 till ett belopp om 45,11 BGN.
- 2 I ansökan angav Profi Kredit att fordringarna som bolaget har gjort gällande följer av det konsumentkreditavtal som ingicks mellan parterna den 29 december 2017, vilket bifogats ansökan. Gäldenären betalade elva amorteringar och kom därefter i

dröjsmål. Därefter sades krediten upp till förtida betalning den 11 augusti 2020 och konsumenten informerades om detta.

- 3 Genom beslut av den 9 november 2020 konstaterade den nationella domstolen – med beaktande av sin skyldighet att, i enlighet med artikel 411.2 led 3 GPK och EU-domstolens rättspraxis, ex officio pröva huruvida ett avtalsvillkor är oskäligt eller ej så snart som den har kännedom om de faktiska omständigheter som därvid krävs (C-147/16, C-243/08) – att det på grundval av de handlingar som ingetts i målet är sannolikt att avtalsvillkoren som avsåg paketet av kompletterande tjänster är oskäliga. Den nationella domstolen konstaterade vidare att avtalsförhållandet mellan parterna i det aktuella målet grundas på ett konsumentkreditavtal enligt artikel 9.1 ZPK, med följden att bestämmelserna i ZPK och ZZP är tillämpliga. I saken fann den nationella domstolen att det paket av kompletterande tjänster som särskilt avtalats i punkt V. i avtalet, ... innehåller ett villkor om ersättning till ett belopp om 2 292,48 BGN, dock utan att det finns en uttömmande angivelse av vilka tjänster som ska tillhandahållas för detta pris. En sådan angivelse är emellertid obligatorisk enligt bestämmelserna i ZPK. Dessutom finns, i strid med artikel 10a.4 ZPK, ingen separat angivelse av priserna för tjänsterna, inte heller i avtalet. Dessutom avsåg ersättningen som skulle betalas eventuell användning av tjänsterna, det vill säga att konsumenten var skyldig att betala redan för ett ”eventuellt tillhandahållande” av tjänsterna, oberoende av huruvida någon av tjänsterna faktiskt utnyttjas under avtalets löptid. I avtalets ingress anges nämligen att rätten till ersättning för tillhandahållande av de angivna kompletterande tjänsterna inträder med avtalets ingående, och att denna skyldighet föreligger till det fulla beloppet, även om ingen av tjänsterna faktiskt utnyttjas. I enlighet med den bifogade betalningsplanen är gäldenären skyldig att under 36 månaders tid betala för tjänster som han inte använder. Den hänskjutande domstolen hänvisar till EU-domstolens dom av den 16 juli 2020 i målet C-686/19 rörande begreppet konsumentens sammanlagda kreditkostnad i artikel 3 g i direktiv 2008/48/EG. Den hänskjutande domstolen anser att det är sannolikt att det aktuella avtalsvillkoret är oskäligt till nackdel för konsumenten i den mening som avses i artikel 143 ZZP, som är tillämplig i det aktuella målet, då den medför en betydande obalans i näringsidkarens och konsumentens rättigheter och skyldigheter enligt avtalet. Följaktligen ska ansökan avslås i den del som avser ersättningen för köp av ett paket med kompletterande tjänster till ett belopp om 1 765,61 BGN.
- 4 Därefter konstaterade den nationella domstolen, med beaktande av sökandens uppgift att gäldenären gjort elva delbetalningar och de begärda beloppen, att gäldenären sammanlagt betalat 1 988,69 BGN, vilket ska räknas av först mot den avtalade räntan och därefter mot huvudfordran i enlighet med prioriteringsordningen som föreskrivs i artikel 76.2 ZZD. Med ledning av storleken på de belopp som sökanden har begärt i ansökan kan man konstatera att dessa belopp även innefattar fordringarna från paketet med kompletterande tjänster, trots att dessa ska dras av från efterföljande delbetalningar. Följaktligen har gäldenären genom dessa betalningar, i enlighet med artikel 76.2 ZZD, gjort 16 fullständiga delbetalningar, återbetalat en del av den 17:e delbetalningen (med

förfalldatum den 11 juni 2019) och hela räntan för 17 delbetalningar. Följaktligen har ränta till ett belopp om 1 206,06 BGN och huvudfordran till ett belopp om 782,63 BGN betalats, vilket innebär att det kvarstår en huvudfordran till ett belopp om 1 617,37 BGN och ränta till ett belopp om 609,9 BGN. Avseende dröjsmålsräntan som har gjorts gällande avseende tidsperioden från den 12 april 2018 till den 19 oktober 2020 (till ett sammanlagt belopp om 257,28 BGN) konstaterade den nationella domstolen att denna är välgrundad vad gäller tidsperioden från den 11 juni 2019 (med hänsyn till att betalningarna räknas av från efterföljande delbetalningar enligt artikel 76.2 ZZD) fram till den 19 oktober 2020. Den nationella domstolen fastställde beloppet till 204,53 BGN i enlighet med artikel 162 GPK. I den del som ansökan avser det överskjutande beloppet från de 257,28 BGN som har begärts (mellanskillnaden är alltså 52,75 BGN) ska den avslås. Med denna motivering och med stöd av artikel 411.2 led 3 GPK avtog den nationella domstolen delvis Profi Kredits ansökan om betalningsföreläggande av den 21 oktober 2020.

- 5 Genom betalningsföreläggande av den 9 november 2020 konstaterade [SRS], vid ett icke offentligt förberedande sammanträde samma dag, att villkoren för att bevilja ansökan, även på grundval av artikel 411.3 GPK, är uppfyllda och meddelade följande beslut. Gäldenären förpliktas att till borgenären, Profi Kredit, betala ett belopp på 1 617,37 BGN, som utgörs av följande: huvudfordran som följer av konsumentkreditavtalet av den 29 december 2017 jämte lagstadgad ränta från den 21 oktober 2020 till dess att skulden är betald, avtalad ränta till ett belopp om 609,90 BGN för tidsperioden från den 11 juli 2019 till den 11 augusti 2020, lagstadgad dröjsmålsränta till ett belopp om 204,53 BGN för tidsperioden från den 11 juni 2019 till den 19 oktober 2020, samt rättegångskostnader i form av domstolsavgifter till ett belopp om 48,63 BGN och juridisk rådgivning till ett belopp om 23,30 BGN.
- 6 Sökanden Profi Kredit överklagade den 9 november 2020 SRS:s beslut till SRS. Sistnämnda domstol fann genom beslut av den 16 februari 2021 att domstolen ska avslå ansökan om betalningsföreläggande enligt artikel 411.2 led 3 GPK om ansökan grundas på ett oskäligt villkor i ett konsumentavtal eller det finns anledning att misstänka att så är fallet. Appellationsdomstolen ansåg att Profi Kredits invändning att domstolen i första instans inte är behörig att pröva giltigheten av avtalsvillkor var ogrundad, eftersom domstolen är skyldig att ex officio och utan att gäldenären behöver göra detta gällande fastställa att ett avtalsvillkor är rättsstridigt eller strider mot tro och heder. Denna skyldighet följer av artikel 411.2 led 2 GPK. Ett ytterligare argument till stöd för denna uppfattning återfinns i EU-domstolens rättspraxis, enligt vilken en nationell domstol är skyldig att ex officio pröva om avtalsvillkor som omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 93/13 är oskäliga och därigenom undanröja oskäligheten. I saken ansåg appellationsdomstolen att konsumentkreditavtalet innehöll ett oskäligt avtalsvillkor som förpliktade konsumenten att betala ersättning till kreditgivaren för tillhandahållande av kompletterande tjänster.

- 7 Appellationsdomstolen konstaterade att överklagandet är välgrundat i övrigt, eftersom domstolen är skyldig att utfärda ett betalningsföreläggande enligt artikel 410 GPK när de villkor som föreskrivs i GPK [uppräknade villkoren] är uppfyllda. Undantagen regleras i artikel 411.2 led 1–5 GPK. Förfarandets syfte är inte att fastställa fordran som sådan, utan endast att kontrollera huruvida denna är tvistig. Därför är domstolen inte behörig att pröva huruvida fordran som gjorts gällande faktiskt föreligger. Denna fråga ska i stället klargöras inom ramen för ett förfarande om fastställelse av fordran som inleds av kreditgivaren enligt artikel 422 GPK för det fall att gäldenären bestrider betalningsföreläggandet enligt artikel 414 GPK. Appellationsdomstolen fann att domstolen i första instans meddelat ett felaktigt beslut såtillvida den ogillade talan avseende en del av huvudfordran enligt konsumentkreditavtalet, räntan enligt avtalet och dröjsmålsräntan eftersom villkoret beträffande paketet med kompletterande tjänster är ogiltigt, och att de betalningar som gäldenären gjort i denna del ska tillgodoräknas i enlighet med artikel 76.2 ZZD. Beslutet är felaktigt eftersom underrätten därigenom överskridit gränserna för sin behörighet inom ramen för ett förfarande om betalningsföreläggande. Kraven på betalning av huvudfordran och ränta har angetts i tillräcklig detalj i ansökan, vad gäller såväl grunden för fordran som dess belopp, och om inget av villkoren i artikel 411.2 led 1–3 GPK är uppfyllda, kan ett betalningsföreläggande utfärdas enligt artikel 410 GPK. Huruvida betalningsskyldigheten föreligger i sin helhet ska prövas inom ramen för en eventuell senare talan om fastställelse enligt artikel 422 GPK. [Beloppen upprepas.]
- 8 Mot denna bakgrund fastställde SGS det beslut som meddelades av SRS den 9 november 2020 i den del varigenom Profi Kredits ansökan avseende beloppet på 1 765,61 BGN, vilket utgjorde ersättningen för paketet med kompletterande tjänster, avslogs. I övriga delar upphävde SGS nämnda beslut och slog fast följande: *”Ett betalningsföreläggande enligt artikel 410 GPK ska utfärdas till förmån för Profi Kredit Bulgaria mot gäldenären avseende ett belopp om 417,97 BGN (mellanskillnaden mellan hela den huvudfordran som gjorts gällande till ett belopp om 2035,34 BGN vilken följer av konsumentkreditavtalet av den 29 december 2020 och det belopp om 1617,37 BGN som redan har tillerkänts sökanden), ett belopp om 550,56 BGN (mellanskillnaden mellan hela det räntebelopp som gjorts gällande för tidsperioden från den 11 juli 2019 till den 11 augusti 2020 till ett belopp om 1160,46 BGN och det belopp om 609,90 BGN som redan tillerkänts sökanden) och ett belopp om 52,75 BGN (mellanskillnaden mellan hela den dröjsmålsränta som gjorts gällande för tidsperioden från den 12 april 2018 till den 19 oktober 2020 till ett belopp om 257,28 BGN och det belopp om 204,53 BGN för tidsperioden från den 11 juni 2019 till den 19 oktober 2020 som redan tillerkänts sökanden), jämte lagstadgad ränta på huvudfordran från den 21 oktober 2020 till dess att skulden är betald i sin helhet, samt ersättning för ytterligare kostnader i form av domstolsavgifter och juridisk rådgivning till ett belopp om 96,38 BGN.”* Genom detta beslut, som inte kan överklagas, återförvisade appellationsdomstolen målet till SRS med anmodan om att denna ska utfärda ett motsvarande betalningsföreläggande.

Parternas huvudargument

- 9 Sökanden har ansökt om betalningsföreläggande rörande en penningfordran som följer av ett konsumentkreditavtal. Eftersom konsumenten inte är delaktig i förfarandet om betalningsföreläggande förrän ett betalningsföreläggande utfärdats, har gäldenären, som är en konsument, inte yttrat sig i saken. De olika domstolsinstansernas motiveringar i målet är delvis olika, främst med avseende på konsumentskyddets omfattning och mer konkret vad gäller frågan hur domstolen ska fullgöra sin skyldighet att inte tillämpa oskäligen avtalsvillkor.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 10 De faktiska omständigheterna i det aktuella målet är följande: En ansökan om betalningsföreläggande enligt artikel 410 GPK har ingetts. Enligt den nationella lagstiftningen sker detta förfarande utan gäldenärens inblandning fram till dess att ett betalningsföreläggande utfärdas. Den inlämnade ansökan avser ett betalningsföreläggande (domstolsavgörande varigenom domstolen förpliktar gäldenären att till sökanden betala de fordringar som fastställts inom ramen för detta avgörande) rörande fordringar som följer av ett konsumentkreditavtal. Alla domstolar som är behöriga i målet har uttalat en misstanke om att en del av de fordringar som gjorts gällande grundas på oskäligen avtalsvillkor som höjer fordringarna från krediten. Enligt sökandens uppgifter har gäldenären (konsumenten) betalat belopp som bland annat avser fordringar som grundas på de oskäligen avtalsvillkoren.
- 11 Om – såsom SGS har ansett i andra avgöranden – betalningar som har gjorts på grund av oskäligen avtalsvillkor ska avräknas från de obetalda delarna av kreditavtalet (huvudfordran och ränta) i enlighet med artikel 19.6 ZPK, det vill säga att avräkning ska ske ex officio för det fall att avtalsvillkoret som ligger till grund för konsumentens betalning anses vara oskäligt, vore det när domstolen utfärdar ett betalningsföreläggande inte nödvändigt att konsumenten bestrider detta enligt artikel 414 GPK eller att ett överklagandeförfarande inleds där konsumenten kan åberopa sin rätt till avräkning. I detta sammanhang hänvisar den hänskjutande domstolarna till punkterna 1 och 2 i domslutet i EU-domstolens dom i målet C-243/08.
- 12 Den hänskjutande domstolen anser att det är viktigt att fastställa huruvida den nationella domstolen, när den i ett förfarande där konsumenten inte är delaktig hyser misstankar om att ett avtalsvillkor är oskäligt och vid prövningen konstaterar att de rättsliga och faktiska omständigheterna för detta är uppfyllda, är skyldig att **i sin helhet avslå** en ansökan om betalningsföreläggande enligt artikel 410 GPK eller **delvis avslå** ansökan, såvitt den avser det konkreta avtalsvillkor som är oskäligt, varvid domstolen **ex officio ska beakta följderna** av att avtalsvillkoret är oskäligt om det finns uppgifter om betalningar som grundas på detta villkor. Vidare önskar den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida den är bunden till ett avgörande från en domstol i högre instans som, trots att den

sistnämnda domstolen funnit att ett avtalsvillkor är oskäligt har anmodat den hänskjutande domstolen att utfärda ett betalningsföreläggande enligt artikel 410 GPK, vilket innebär att domstolen i högre instans i praktiken inte tar hänsyn till en del av följderna av att avtalsvillkoret är oskäligt. Den sistnämnda frågan hänger samman med kravet på att garantera effektiva rättsmedel för konsumenterna, eftersom det enligt den nationella lagstiftningen endast är tillåtet att kvitta fordringar vid utövandet av subjektiva rättigheter och endast i undantagsfall i enlighet med artikel 19.6 ZPK. Mot denna bakgrund: Om artikel 6.1 i direktiv 93/13/EEG innebär att domstolen är skyldig att i ett förfarande där gäldenären inte är delaktig ex officio pröva huruvida ett avtalsvillkor är oskäligt om det finns anledning att misstänka detta och i förekommande fall underlåta att tillämpa detta villkor mot en konsument, men samtidigt inte innebär att domstolen är skyldig att vägra meddela ett domstolsbeslut om betalning i sin helhet utan endast delvis, är då domstolen – när det dessutom föreligger uppgifter om en betalning som grundas på detta villkor – skyldig att ex officio beakta följderna av att villkoret är oskäligt, vilket enligt nationell lagstiftning innebär att det är möjligt att tillämpa artikel 19.6 ZPK jämförd med artikel 76.2 ZZD, vilket också skett i liknande mål som redan omnämnts?

- 13 Det finns ett intresse av förevarande begäran om förhandsavgörande, eftersom EU-domstolens hittillsvarande rättspraxis inte innehåller svar på frågorna som har hänskjutits för förhandsavgörande. Det framgår inte entydigt av befintlig och åberopad praxis från EU-domstolen huruvida tolkningarna i denna praxis omfattar de ställda frågorna. Mot denna bakgrund anser den hänskjutande domstolen att det är nödvändigt att begära ett förhandsavgörande avseende tolkningsfrågorna och förklara det nationella målet vilande i enlighet med artikel 267 andra stycket FEUF.